

Tapuit. Foto: Tom van Wanum.

De Broedvogels van de Slikken van Voorne.

Door: Tom van Wanum.

Inleiding.

Op de Slikken van Voorne worden sinds lange tijd veel vogeltellingen uitgevoerd. Zo worden er sinds 1978 maandelijks (sinds 2015 6 maal per jaar) de aanwezige vogels geteld die zich ophouden op de Slikken. Dit gebeurt in het kader van de watervogeltelling van SOVON, maar ook de broedvogels worden sinds jaar en dag geteld. In dit artikel zal het wel en wee van de broedvogels beschreven worden.

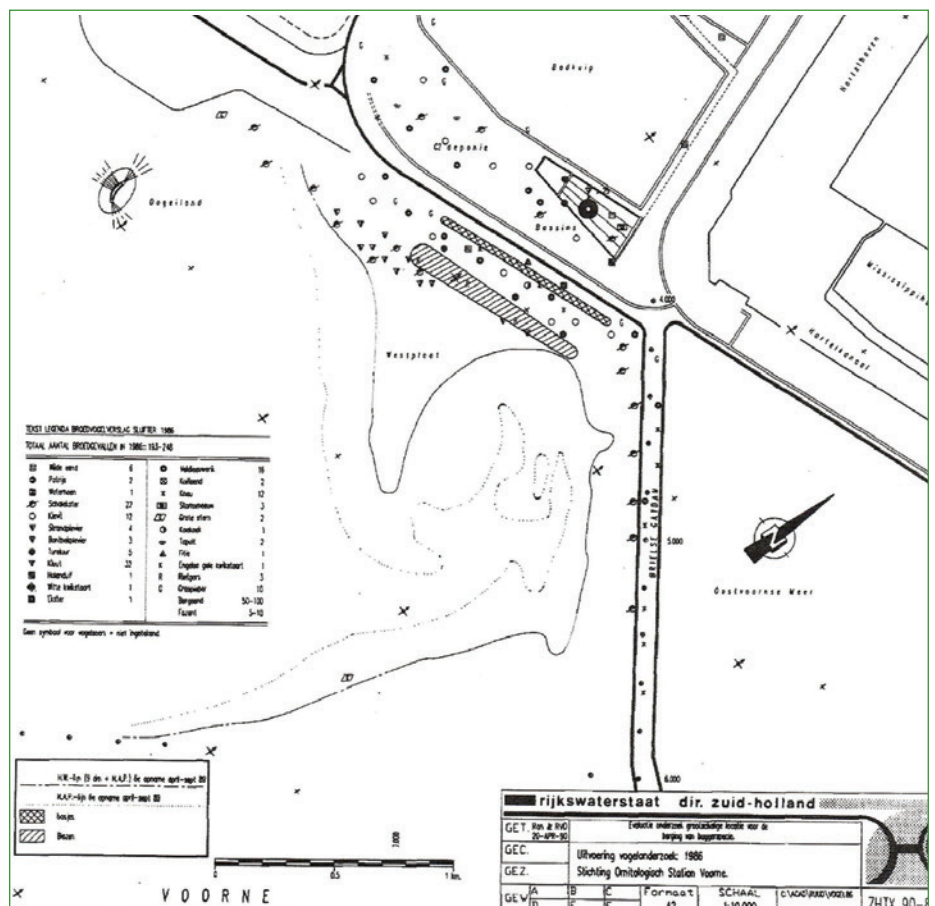
Gebiedsbeschrijving.

Het gebied waarin de broedvogels op de Slikken van Voorne worden geteld is het deel dat ligt tussen het zand en slikdeel en de Noordzeeboulevard. Feitelijk is het vooral de begroeide waterkering van de Maasvlakte langs de Noordzeeboulevard en de daaraan grenzende rietvelden die voor de broedvogels interessant zijn.

De slikken en het stranddeel worden vooral gebruikt als rust- en foerageergebied. Meer naar het westen nabij het Slufterstrand worden sinds een aantal jaren de strandbroeders als dwergster, bontbekplevier en strandplevier geteld.

Het hele telgebied valt onder Natura 2000 en er is 1 pad dat vroeger naar de vogelkijkhut de Bonte Piet leidde.

Tijdens het telseizoen 2022 heeft ZHL (Zuid-Hollands Landschap) besloten het pad af te sluiten ter hoogte van het eerste (houten) kijkscherm. Het pad is daar afgezet met prikkeldraad en takkenbossen. Duidelijk is dat hierdoor het gebied in de komende jaren steeds minder toegankelijk

Afbeelding met daarop ingetekend de territoria broedvogels van de Slikken. Rapport "Broedvogels van het Westplaat- Sluftergebied 1986 door Norman D. van Swelm.

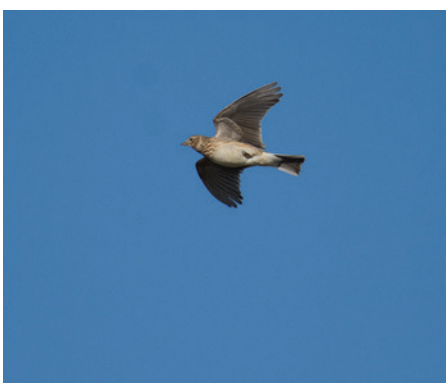
Vogelkijkhut De Bonte Piet. Foto: Hugo van der Slot..

zal worden en waarschijnlijk ook niet meer op broedvogels gemonitord kan worden. Ten tijde van de aanleg van De Slufter was de dijk langs de Noordzeeboulevard een schaars begroeide dijk met helm ingeplant en met hier en daar opkomende duindoorns en een beperkt aantal broedvogelsoorten. Inmiddels is deze dijk volledig begroeid geraakt.

De struikenpartijen langs het pad zijn vrijwel overal ondoordringbaar, met her en der een solitair staande boom of een groepje bomen met een maximale hoogte van ca. 10 m. Hier gaat het om wat wilgen en witte abelen.

Wat betreft de struiken zijn het vooral wilg, braam, vlier, duindoorn, wegedoorn, kardinaalshoed en kornoelje.

Planten, zoals heeblaadjes, koningin-nekruid, brandnetel, watermunt, duinriet, biezen e.a. maken de beplanting compleet. Tijdens de tellingen in 2023 vonden we langs het afgesloten pad 2 orchissen. Samen met het aangrenzende schor en de hoger gelegen waterkering (kwel) kan dit gebied als drassig worden gekenmerkt.

Veldleeuwerik. Foto: Peter Vermaas

Werkwijze.

Gedurende de vele jaren (in ieder geval sinds 1986) zijn de broedvogels door vele tellers geteld. In ieder geval waren dat, niet in chronologische volgorde, Norman D. van Swelm, André Velthuisen, Jaap van Oudenaarden, Henk Walbroek, Bert van Dijk, Jaap Koekendorp, Wim Prins en Tom van Wanum. Gedurende die jaren zijn ook de richtlijnen voor het tellen veranderd. Zo zijn de tellingen door Norman D. van Swelm destijds uitgevoerd volgens de richtlijn voor het inventariseren van weidevogels (I.A.W.M., 1985).

Hierbij worden de broedgevallen van zangvogels door territoriumkartering, nestvondsten en waarnemingen met jongen vastgesteld.

Volgens de richtlijnen wordt het gebied in de periode 15 maart- 31 juli minstens eenmaal per week bezocht.

De broedvogels van 1986 zijn met symbolen aangegeven en ik licht er een paar opvallende uit.

Scholekster: 22 paar waarvan er 7 langs de Brielse Gatdam broedden.

Kievit: 12 paar waarvan 7 waar nu het wandelpad naar het kijkscherm loopt.

Bergeend: 50 – 100 paar.

Veldleeuwerik: 16 paar.

Fitis: 1 paar.

Tapuit: 2 paar.

Het rijtje is duidelijk, grondbroeders die van het open gebied houden zijn nu vrijwel/helemaal verdwenen.

Daar tegenover staat de enorme toename van vogels van het dichte struweel, zo laat de telling van 2022 zien. De nachtegaal bezette in dat jaar 29 territoria, winterkoning 40, tiftjaf 32, zwartkop 27 en de scholekster 3(!)

Sinds 2016 echter worden alle broedvogels geteld volgens de richtlijnen zoals die door Sovon zijn vastgesteld in de Handleiding Sovon Broedvogelonderzoek uit 2016 (Vergeer et al 2016).

De inventarisatie van broedvogels is vooral op basis van vogelzang uitgevoerd. Het is een dicht begroeid gebied waarin vogels zich vaker laten horen dan zien. Kennis van de geluiden is dus noodzakelijk.

Bij de tellingen van voorgaande jaren werd er in westelijke richting over het pad gelopen en vanaf de Lyondell hut over de weg terug naar de parkeerplaats. Dit deel van de route leverde eigenlijk geen nieuwe waarnemingen op omdat de aanwezigheid van vogels al was genoteerd tijdens het aflopen van het pad. De zang van de vogels overstijgt de dijk.

Daarom is besloten om de auto's zo te parkeren dat de terugweg al stapvoets rijdend en met de raampjes open afgelegd kon worden.

Tijdens het invoeren bleek inderdaad dat vrijwel alle vogels die we tijdens het rijden hoorden al ingevoerd waren tijdens het lopen.

Resultaten.

Een vergelijking maken wat betreft de soorten en aantallen territoria van de broedvogels van de Slikken is lastig. In de eerste plaats is er in de periode 1986 – 2023 geteld op verschillende manieren.

Door het veranderende gebied verandert uiteraard ook de samenstelling van de broedvogelsoorten. Waren er in het begin vooral riet- en struikliefhebbers, nu doen soorten die een voorkeur hebben voor hoger opgaand, dicht struweel het goed, aangevuld met soorten die bomen prefereren.

De laatste paar jaar lijkt het erop dat ook de vos van invloed is op de populatie.

Zo zijn de laatste jaren zeer weinig grauwe ganzen geteld en ook de bruine kiekendief heeft de laatste 2 jaar niet meer op de Slikken gebroed.

Het mag duidelijk zijn dat er wat betreft de broedvogels van de Slikken veel is veranderd. Naast de veranderde biotoop hebben de vogels nu ook te dealen met surfers, wandelaars, hondenuitlaters, ruiters en nu ook de vos.

Kneu. Foto: Peter Vermaas

soort	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Grauwe Gans	8	8	4	1	2	0	0	0
Bergeend	22	20	20	15	20	15	15	2
Wilde Eend	0	1	1	1	0	0	0	0
Gele Kwikstaart	0	0	0	0	0	0	1	0
Bruine Kiekendief	1	1	1	1	2	2	1	0
Havik	1	1	1	1	1	1	1	0
Buizerd	0	0	1	0	1	0	1	0
Fazant	6	5	8	9	5	2	1	0
Meerkoet	0	0	0	0	0	1	0	0
Scholekster	3	6	7	13	7	2	3	3
Kluut	0	0	0	0	1	0	0	0
Bontbekplevier	0	0	0	0	4	4	3-5	0
Dwergstern	0	0	0	43	4	11	3	1
Grote stern								6
Holenduif	0	0	0	1	0	0	0	0
Houtduif	1	1	1	2	2	3	5	2
Bosrietzanger	1	0	0	0	0	0	1	0
Koekoek	0	3	1	0	0	1	2	0
Grote Bonte specht	0	0	0	1	1	0	1	1
Oeverzwaluw	26	30	81	0	0	0	0	0
Graspieper	3	1	3	1	3	3	1	0
Witte Kwikstaart	2	0	1	1	1	1	1	0
Winterkoning	15	27	28	25	31	19	20	40
Heggenmus	14	30	35	29	30	23	15	23
Roodborst	0	0	0	3	2	1	1	1
Nachtegaal	28	34	29	18	10	32	23	29
Blaauwborst	6	11	7	7	4	5	7	6
Roodborsttapuit	2	1	0	0	0	2	0	0
Merel	21	13	13	13	14	12	14	9
Zanglijster	3	0	0	1	2	1	6	4
Cetti,s zanger	1	2	4	6	6	5	3	13
Sprinkhaanzanger	0	2	3	3	4	1	0	0
Rietzanger	5	11	5	9	6	1	5	3
Spotvogel	0	0	0	0	0	0	3	3
Kleine Karekiet	5	13	3	8	6	4	7	0
Braamsluiper	8	4	12	8	7	5	3	3
Grasmus	14	9	12	14	8	6	6	7
Tuinfluitter	7	6	5	8	4	4	4	5
Zwartkop	18	18	18	14	12	19	22	27
Tijftjaf	15	24	16	15	15	13	15	32
Fitis	56	56	42	45	28	20	37	38
Staartmees	0	1	0	2	0	1	1	0
Pimpelmees	1	1	2	4	2	2	3	1
Koolmees	1	8	6	3	5	4	7	7
Boomkruiper	0	0	1	0	0	0	0	0
Ekster	6	5	2	2	2	3	1	0
Zwarte Kraai	0	1	1	0	2	1	0	0
Gaai	0	0	0	0	0	1	1	0
Roodmus	0	0	0	0	0	1	0	0
Vink	0	0	0	1	1	0	1	1
Putter	6	6	6	4	3	4	5	4
Kneu	32	25	31	20	19	12	15	10
Goudhaan	0	0	0	0	0	1	0	0
Goudvink	1	1	3	4	2	3	2	1
Rietgors	2	3	5	9	7	4	3	1

Aantal territoria in de jaren 2015 tot en met 2022